

MODERNÉ LIEČEBNÉ FORMY

Základom liečby schizofrénie je neustále užívanie správne zvolených antipsychotík.

Lieky je potrebné podávať čo najrýchlejšie, zvoliť lieky, ktoré účinne tlmia príznaky, budú dobre znášané a umožnia pacientovi dodržiavať zásady neprerušovanej a pravidelnej liečby. Bez takéhoto prístupu nie je možné dosiahnuť úspešnú liečbu.

Zapamätajte si!

Dlhodobu pôsobiace lieky užívané podľa typu lieku v rôznych intervaloch predstavujú výhodnú formu liečby, ktorá uľahčuje každodenné fungovanie pacienta a dodržiavanie liečebného režimu.

Farmakoterapia (liečba pomocou liekov) by však bez ohľadu na spôsob podávania mala byť doplnená o ďalšie liečebné metódy: psychoterapiu, psychoedukáciu a aktívnu prácu s rodinou alebo ošetrovateľom pacienta.

Dlhodobó pôsobiace lieky

Nielen výskumné štúdie, ale aj každodenný život pacientov ukazuje, že čím vyššia je frekvencia užívania liekov, tým nižšia je úroveň spolupráce a skoršie prerušenie liečby zo strany pacienta.

Tento problém sa týka nielen schizofrénie, ale aj ostatných chronických chorobách ako napr. diabetes, hypertenzia a astma. V súčasnosti sa teda farmakológovia snažia vyvinúť lieky, ktoré budú mať čo najdlhší účinok. Vo svete aj na Slovensku sú k dispozícii antipsychotiká s dlhodobým uvoľňovaním.

Zapamätajte si!

Tieto lieky v sebe kombinujú vlastnosti vyššie uvedených depotných liekov s výhodami atypických antipsychotík.

V týchto liekoch sa ako rozpúšťadlo už nepoužíva olej (je nahradený injekčnou vodou), takže bolesť pri podávaní je významne nižšia než pri podávaní klasických depotných prípravkov. Injekcie sa takisto podávajú do svalov, ale u niektorých liekov si pacient môže zvoliť miesto podania: zadok alebo pažu.

Pri pomalom uvoľňovaní účinnej látky, ktorá je rovnaká ako v antipsychotikách užívaných ústami, zostáva sérová koncentrácia lieku na stabilnej úrovni. Súčasne je koncentrácia nižšia než koncentrácia získaná u liekov podávaných ústami, čo zabraňuje výskytu nežiaducich účinkov, ktoré sa môžu rozvinúť pri užívaní tejto formy liečby (napr. mierne extrapyramídové príznaky alebo príznaky spojené so zvýšenými hladinami prolaktínu). Injekcie sa môžu podávať v rôznych časových intervaloch podľa typu lieku, keďže koncentrácia lieku zostáva stabilná po túto dobu. Pacient

teda nemusí myslieť na každodenné užívanie lieku.

Je dôležité vedieť, že...

Užívanie antipsychotík s predĺženým uvoľňovaním významne uľahčuje ďalšiu liečbu, predlžuje obdobia remisie a významne znižuje riziko recidívy (v porovnaní s použitím rovnakej látky v dennom režime).

Medzi hlavné skupiny pacientov, u ktorých môže byť vhodný prechod z doteraz užívaného atypického liečiva na dlhodobo pôsobiace antipsychotiká, patrí:

- pacienti s častými relapsami v dôsledku horšej spolupráce pri užívaní perorálnych atypických antipsychotík,
- zle spolupracujúci pacienti dostávajúci perorálne antipsychotiká,
- stabilní pacienti dostávajúci klasické dlhodobo pôsobiace antipsychotiká, sú stabilizovaní, ale s extrapyramídovými príznakmi,
- pacienti dostávajúci atypické antipsychotiká užívané ústami, ktorí majú časté relapsy psychózy z neznámych príčin,
- stabilní pacienti na klasických antipsychotikách užívaných ústami, ale s extrapyramídovými príznakmi.

Liečba pomocou dlhodobo pôsobiacich liekov

Je dôležité vedieť, že...

Dlhodobé pôsobiace antipsychotiká sa podávajú intramuskulárnymi injekciami.

Hlavným miestom injekčného podávania sú svaly zadku. U niektorých liekov si pacient môže zvoliť miesto podania: zadok alebo pažu. Injekcie podávajú zdravotníci (obvykle sestry). Návštevy s podaním injekcie je potrebné naplánovať podľa odporúčaní lekára, pričom až na niektoré výnimky nevyžaduje injekčné podávanie žiadnu predchádzajúcu prípravu. Zdravotníci budú pacienta informovať o špeciálnych postupoch pred podaním určitých látok.

Komplexná liečba schizofrénie

Komplexná liečba schizofrénie poskytovaná v premyslenom systéme starostlivosti o pacientov zahŕňa nielen farmakologickú liečbu, ale aj psychosociálnu liečbu s podporou zo strany rodiny pacienta a ošetrovateľov na jednej strane a sociálnymi a zdravotníckymi pracovníkmi na strane druhej.

Táto liečba sa zameriava nielen na psychopatologické príznaky a poruchy kognitívnych funkcií. Takisto zlepšuje psychosociálne funkcie pacienta a umožňuje mu zúčastniť sa spoločenského života. Pacient i rodina musia pristupovať k poruche vhodným spôsobom. Komplexná liečba vyžaduje spoluprácu viacerých odborníkov, aby bola možná a účinná.

Do tohoto tímu patrí lekár, sestra, psychológ, sociálny pracovník a iní, v kombinácii s neobmedzeným prístupom k jednotkám zdravotnej starostlivosti a iným formám podpory a starostlivosti.

Účasť pacienta na farmakoterapii

Stock photo. Posed by model.

Často sa stáva, že pacient v bezpríznakovom stave sa cíti zdravý a chce na chorobu zabudnúť. Pre takéhoto pacienta je potom náročné prijať navrhované lieky alebo účasť na psychoterapii, pretože by chcel, aby sa s ním jednalo ako s normálnou zdravou osobou.

Pri návrhu preventívnej liečby s cieľom zabrániť recidíve ochorenia nie je vhodné danú osobu ďalej považovať za pacienta. Cieľom takejto liečby je po epizóde psychózy alebo depresie ponúknuť postihnutej osobe náchylnej na recidívu ochorenia opatrenia, ktoré tejto recidíve zabránia a tiež potrebné znalosti umožňujúce tieto opatrenia využiť.

Zapamätajte si!

Liečba zameraná proti recidíve ochorenia sa nemá stať bariérou, ale podporou v normálnom živote. Vyžaduje však aktívnu účasť a spoluprácu pacienta.

Lekári sa čoraz viac snažia zaradiť pacienta do procesu rozhodovania o jeho liečbe. V úvode je potrebné úplne vychádzať z názoru lekára na liečbu. Po určitej dobe sa pacient so zvyšujúcim povedomím a rôznymi skúsenosťami s predpisovanými liekmi stáva do určitej miery expertom na svoju vlastnú liečbu a môže svojmu lekárovi navrhnúť najlepšiu metódu liečby.

Je dôležité vedieť, že...

Pacient, ktorý nadobudol znalosti o svojom ochorení, bude rozumieť potrebe liečby a bude schopný podávať presné informácie o problémoch spojených s ochorením a hlásiť nežiaduce účinky užívaných liekov.

Viete, že...

Pre pacienta je dôležité, aby si spolu s lekárom stanovil ciele svojej liečby a metódy ich dosiahnutia. Nadviazanie dobrého dialógu medzi pacientom, ošetrovateľom a lekárom zvyšuje pravdepodobnosť úspešnej spolupráce na liečbe.

Je zásadné, že akékoľvek prerušenia liečby alebo úmyselné vysadenie lieku môžu vynulovať pozitívne výsledky predchádzajúcej liečby a nepriaznivo ovplyvniť zdravie pacienta.

PHSK/PSY/0917/0001

[/sk/ochorenia/schizofrenia/liecba-schizofrenie/lieky-na-schizofreniu/moderne-liecebne-formy](#)